

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning i Lessebo kommun

Dokumentets typ: Riktlinjer

Datum för antagande: 2024-02-26 § 5

Beslut av: Kommunfullmäktige

Lessebo kommun

Innehållsförteckning

Inledning	3
Lagbestämmelser	3
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	4
1. Syfte och vägledande principer	4
2. Inriktning för god ekonomisk hushållning i Lessebo kommun	4
3. God ekonomisk hushållning i budgeten.....	5
4. Uppföljning och utvärdering av god ekonomisk hushållning.....	5
5. Riktlinjer för resultatreserv (RER)	5
6. Riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR).....	6

Inledning

Kravet på att riktlinjer för god ekonomisk hushållning ska finnas i varje kommun kom år 2013. Detta dokument är en större revidering av Riktlinjer för god ekonomisk hushållning (inkl. resultatutjämningsreserv) som antogs av KF 2013-12-16 §92.

Riksdagen fattade beslut om ny lagstiftning om god ekonomisk hushållning den 25 oktober 2023. Riksdagsbeslutet innebär bland annat att möjlighet att reservera medel till en resultatreserv, RER, införs i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning och det innebär också att resultatutjämningsreserven, RUR, avvecklas. De kommuner och regioner som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar och nyttja den till utgången av år 2033.

Detta dokument är anpassat till de ändringar som görs i kommunallagen från den 1 januari 2024 med bland annat införande av resultatreserv och utfasning av befintlig resultatutjämningsreserv.

Lagbestämmelser

Kommunallagen (2017:725) 11 kap och Lag om kommunal redovisning och bokföring (2018:597) 11 kap.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

1. Syfte och vägledande principer

I kommunallagens 11 kapitel 1 § står det att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i kommunallagens 10 kap. 2-6§§. Kommunallagen reglerar vidare att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning i kommunen. Om kommunen har en resultatreserv och resultatutjämningsreserv ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av dem.

Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv med syfte att skapa förutsättningar för att kommunkoncernen har en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet som genererar relevanta överskott. *Syftet med denna riktlinje är att definiera vad god ekonomisk hushållning betyder för Lessebo kommun ur ett långsiktigt och strategiskt perspektiv samt att definiera hur resultatreserven (RER) och den äldre resultatutjämningsreserven (RUR) ska hanteras.*

Principerna för det finansiella perspektivet innebär att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som konsumeras. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Normalt sett ska ekonomin visa ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller för låg självfinansieringsgrad av investeringar. De ekonomiska medlen utgör en restriktion för verksamhetens omfattning.

2. Inriktning för god ekonomisk hushållning i Lessebo kommun

För Lessebo kommun görs uttolkningen av god ekonomisk hushållning utifrån ett antal inriktningar med långsiktiga strategiska målvärden.

Det är viktigt att se den egna kommunens förutsättningar när de finansiella målen sätts. Lessebo kommun har 2017–2022 haft en investeringsnivå som ligger på ca 43 000 kronor per invånare under perioden vilket är betydligt mer än liknande kommuner och även mer än länets och rikets snitt. Även när man blickar tillbaka under en ännu längre period mellan 2003–2021 så är det årliga genomsnittet för gjorda nettoinvesteringar per invånare högre för Lessebo än liknande kommuner och även högre än rikets snitt samtidigt som det finns större investeringsbehov framöver i kommunen både inom VA som är en affärsdrivande verksamhet och inom den skattefinansierade verksamheten. Höga investeringsnivåer ställer krav på högre resultatnivåer för att reinvesteringar på lång sikt ska kunna göras utan finansiering med nya lån. Soliditeten för Lessebo kommunkoncern inklusive pensionsförpliktelser låg på 20 procent år 2022 medan den genomsnittliga soliditeten för alla Sveriges kommunkoncerner inklusive pensionsåtaganden uppgick till 25 procent 2022 (källa nyckeltalen: Kolada). För att nå en långsiktigt högre soliditet ska Lessebo kommuns resultatnivå uppgå till mellan två och fem procent av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Finansiella mål för kommunkoncernen

- I ägardirektiv/ägaranvisningar till de kommunala bolagen regleras kommunens krav på avkastning i respektive bolag.
- Det långsiktiga målet är att kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsförpliktelser ska förbättras (jmf med 2022 års nivå på 20%).

Finansiella mål för kommunen

- Det långsiktiga målet är att årets balanskravsresultat ska uppgå till mellan två och fem procent av skatteintäkterna samt generella statsbidrag och utjämning.
- Självfinansieringsgraden för kommunens skattefinansierade investeringar ska uppgå till ≥ 100 % över tid (rullande tidsperiod på fem år).

Inriktning för verksamheterna

- I budgetbeslutet ska det framgå vilka utvecklingsmål som ska utgöra verksamhetens del i utvärderingen av god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen görs en samlad analys av dessa utifrån formulering i budgetbeslutet.

3. God ekonomisk hushållning i budgeten

Budgeten ska alltid upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Med kommunala koncernföretag avses detsamma som i 2 kap. 5§ lagen om kommunal bokföring och redovisning (Kommunallagen 11 kap 6a§).

Den budget fullmäktige fastställer innehåller såväl verksamhetsmål som finansiella mål och ger nämnder och kommunstyrelsen ramar att förhålla sig till. Nämnder och kommunstyrelsen beslutar därefter i sina internbudgetar om strategier för att uppnå målen samt en fördelning av den ekonomiska ram som fullmäktige beslutat om.

Dessa riktlinjer pekar ut riktningen och är vägledande när mål för god ekonomisk hushållning sätts i kommunens budget. I samband med budgetbeslutet beslutar kommunfullmäktige om nivå för de finansiella målen, vilka kan avvika från målsättningen i denna riktlinje.

4. Uppföljning och utvärdering av god ekonomisk hushållning

I enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning 11 kap 8§ ska kommunen i årsredovisningens och delårsrapportens förvaltningsberättelse utvärdera om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts.

5. Riktlinjer för resultatreserv (RER)

Enligt Kommunallagen får kommuner reservera medel i en resultatreserv som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås. Regelverket är ett komplement till kommunallagens balanskravsregler och syftar till att kommunen ska kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna använda reserverade medel. Resultatreserven ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget.

Avsikten med resultatreserven är inte att möjliggöra en överbeskattning där delar av överskotten årligen sparas för framtiden och inte heller att göra det möjligt att under en längre tid ha en nivå på skatteunderlaget som är lägre, eller en kostnadsnivå som är högre, än vad som är långsiktigt hållbart, utifrån riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Reservering av medel

Lagen anger ett antal minimiregler som ska vara uppfyllda för att man ska få göra en reservering, men därutöver finns ingen närmare precisering i lagen. I kommunallagen regleras att reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap. 10§ lagen om kommunal bokföring och redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Ett ianspråktagande av resultatreserven innebär att likviditeten minskar. *Utifrån försiktighetsprincipen och för att inte urholka utrymmet till investeringar så får endast reservering till resultatreserven i Lessebo kommun göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller balanskravsresultatet som överstiger två procent (även om kommunen har ett positivt kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser).*

En reservering får göras om resultatreserven efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Disponering

Disponering av resultatreserven får endast göras om balanskravsresultatet är negativt. Detta gäller både vid budget och bokslut. Reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat enligt balanskravet. Reserven kan användas för att täcka vissa särskilda planerade kostnader ett enskilt år eller vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall eller nödvändig omstrukturering av verksamhet.

Faktisk disponering av medel i resultatreserven fastställs i årsredovisningen.

Redovisning

Reservering eller disposition av resultatreserven påverkar inte kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning redovisas enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram årets balanskravsresultat där man tagit hänsyn till ev. reservering eller disponering från resultatreserven.

6. Riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR)

Lessebo kommun har för närvarande en resultatutjämningsreserv omfattande 19 miljoner kronor som skapats i enlighet med kommunallagens tidigare regelverk. Ytterligare avsättning till RUR kan endast göras i årsredovisningen för 2023. Avsättning för 2023 får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Därefter kan inga nya avsättningar göras till resultatutjämningsreserven, men en kommun som har en resultatutjämningsreserv den 1 januari 2024 kan ha kvar resultatutjämningsreserven som längst till utgången av år 2033, då kvarvarande medel upplöses i eget kapital.

Regelverket kring RUR har varit ett komplement till kommunallagens balanskravsregler och syftat till att ge möjlighet att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna använda reserverade medel när till exempel skatteunderlagsutvecklingen är svag.

Disponering

Disponering av RUR får endast göras om balanskravsresultatet är negativt och fullmäktige bedömer att lågkonjunktur råder för det enskilda budgetåret. Detta gäller både vid budget och

bokslut. Riktvärde för fullmäktiges bedömning av konjunkturläget är att lågkonjunktur råder när förändringen av budgetårets underliggande skatteunderlag understiger den genomsnittliga skatteunderlagsutvecklingen de senaste tio åren (enligt uppgifter och prognoser från SKR) eller att den reala skatteunderlagsutvecklingen för det aktuella året är negativ.

Reserven får användas för att nå upp till ett nollresultat enligt balanskravet.

Fullmäktige beslutar i första hand om planerad disponering av RUR i beslut om budget och flerårsplan. För att klara kravet på balans mellan intäkter och kostnader i budget och redovisning är det tillräckligt att RUR utnyttjas med ett belopp som motsvarar vad som krävs för att nå ett nollresultat. När budgetbeslut tas om ett nyttjande av RUR är det också lämpligt att justera de kortsiktiga finansiella målen utifrån detta och göra en analys av hur resultatet påverkas av vikande intäkter som RUR är avsett att utjämna.

Faktisk disponering av medel i RUR fastställs i årsredovisningen.

Redovisning

Disposition av resultatutjämningsreserven påverkar inte kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning redovisas enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram årets balanskravsresultat där man tagit hänsyn till ev. reservering eller disponering från RUR.